

ՍՏԵՓԱՆ ՊՈՂՈՍՅԱՆ ԿԱՐՈ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

**ՆԱՅԿԱԿԱՆ ՆԱՐՅԻ ԵՎ
ՆԱՅՈՑ ՅԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹՅԱՆ
ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ**

հայերը շՈՐՐՈՐԴ

ՆԱՅԿԱԿԱՆ ՆԱՐՅԻ ԵՎ
ՆԱՅՈՑ ՅԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹՅԱՆ
ՄԱՏԵՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ

ԴՏՆ 01+941 (479.25)
ԳՄԴ 91.9 : 63.3 (2Ն)
Պ 797

Հայկական հարցի մատենաշար թիվ 7

*Գիրքը հրատարակվել է ամերիկահայ բարերար
հարսություն /Արթին/ Միմոնյանի նյութական աջակցությամբ*

Պողոսյան Սյր., Պողոսյան Կ.
Պ 797 Հայկական հարցի և հայոց ցեղասպանության պատմություն. Հայկական հարցի և հայոց
ցեղասպանության մատենագիտություն. Հայկական հարցի մատենաշար, թիվ 7. - Եր.:
Նաիրի, 2000. - 434 էջ:

Աշխարհի ամենափարբեր երկրներում լույս են տեսել Հայկական հարցին և հայոց ցեղասպանությանը
նվիրված շատ գրքեր, հոդվածներ, փաստաթղթեր, որոնց մասին մենք պարկերացում չունենք:
Հայաստանում չի սրեղծված մի մեխանիզմ, որով հնարավոր լիներ այդ հրապարկումները հավաքել: Այս
մատենագիտությունը փորձ է ի մի բերելու հրապարակում եղած ուսումնասիրությունները: Այն թե
միավորների թվով և թե լեզվական բազմազանությամբ նախադեպը չունի:

186996
3000863763

4406010000 (4)
Պ----- 2000-
705 (01) 2000

ԳՄԴ 91.9 : 63.3 (2Ն)

ISBN 5-550-01165-4

© «Նաիրի» հրատարակչություն, 2000թ.

ԵՐԿՈՒ ԽՈՍՔ

Նայկական հարցի եւ հայոց ցեղասպանության պատմության մարտնչագիտությունը հանգամանքների բերումով գիտականից բացի ձեռք է բերել քաղաքական մեծ նշանակություն եւ հանդիսանում է հայոց ցեղասպանության միջազգային ճանաչման համար պայքարի գործն մասնակիցը:

Նաեւ դրանով է բացառվում, որ վերջին տարիներին թե մեզնում եւ թե արտերկրում հրապարակվեցին այդ հիմնահարցերին նվիրված մարտնչագիտական մի շարք աշխատություններ: Ընթերցողի ուշադրությանը ներկայացվող այս աշխատանքը փորձ է ի մի բերելու հրապարակում եղած ուսումնասիրությունները եւ սրեղծել ավելի համապարփակ ընդգրկում ունեցող մարտնչագիտություն: Այն թե միավորների թվով եւ թե լեզվական բազմազանությամբ նախադեպը չունի: Սակայն նաեւ չի հավակնում բացարձակ համապարփակության, ինչը գործնականում անհնար է: Աշխարհի ամենապարբեր երկրներում լույս են տեսել եւ շարունակում են լույս տեսնել Նայկական հարցին ու հայոց ցեղասպանությանը նվիրված շարք գրքեր, հոդվածներ, փաստաթղթեր, որոնց մասին մենք պարկերացում չունենք: Նայսարանում չի սրեղծված մի մեխանիզմ, որով հեղափոխություններ այդ հրապարակումները հավաքել **Վ Գիտությունների ազգային ակադեմիայում:**

Նայկական հարցի եւ հայոց ցեղասպանության մարտնչագիտությունն անընդհատ գործընթաց է, եւ խնդրին նվիրված ամեն մի նոր աշխատանք առաջընթաց քայլ է ամսնցված հիմնախնդրի գիտական մշակման մակրնթացությունից ու տեղեկարկությունից: Նավաքված նյութերի առաջությունը եւ դրանք մի հարորում ընդգրկելու հրամայականը հարկադրեց խախտել դասական մարտնչագիտության մի քանի սկզբունքներ /հեղինակները ներկայացված են միայն ազգանունով եւ անվան ու հայրանվան առաջին տառերով, չեն նշվում հրապարակչություններն ու տպարանները եւ այլն/: Դրա փոխարեն աշխատանքը կատարված է մարտնչագիտական հանրագիտարանի սկզբունքներով: Փորձ է արված առավել նշանակալից հրապարակումներում եղած տեսակետերը ներկայացնելու միջոցով սրեղծել Նայկական հարցի եւ հայոց ցեղասպանության պատմագրության համայնապարկեր, այսինքն կարծիքների ու հարցադրումների բազմազանությունը:

Նայտորում տեղ են գրել հեղինակին հայրնի բոլոր հրապարակումներն՝ անկախ լեզվից եւ հրապարակության վայրից: Դրանք խմբավորված են երեք բաժիններում՝ հայերեն, ռուսերեն եւ օտար լեզուներով հրապարակություններ: Արաբերեն եւ արաբապատ թուրքերեն կրքերին ու հրապարակումներին տեղ է տրված հայերեն գրականության բաժնում: